

บันทึก

เรื่อง การพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๓ (๗)
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ลับ-ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๑๑๒/๖๓๗ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือ ลับ-ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๔๐๓/๑๖ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๔ กราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ว่า กระทรวงมหาดไทยได้รับแจ้งจากพรรคประชากรไทยว่า พรรคประชากรไทยได้มีการสอบสวนและมีคำสั่งของคณะกรรมการบริหารของพรรคประชากรไทยให้ลบชื่อนายสรวิศ นิยมทรัพย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครปฐม ออกจากทะเบียนสมาชิกพรรคประชากรไทยเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๔ โดยมีมติคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการบริหารของพรรคฯ และไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคฯ กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคฯ ซึ่งอยู่ในที่ประชุมร่วมกันรวม ๓๔ คน จากจำนวนทั้งสิ้น ๔๖ คน โดยที่การพ้นจากสมาชิกภาพของพรรคการเมืองดังกล่าวมีผลกระทบเชื่อมโยงเกี่ยวกับการพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า มีปัญหาข้อกฎหมายที่จะต้องพิจารณารวม ๒ ประการ คือ

(๑) นายสรวิศฯ ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคประชากรไทยตามความใน มาตรา ๒๖ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๖๔ และข้อบังคับพรรคประชากรไทย ข้อ ๕๕ วรรคท้าย หรือไม่

(๒) หากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสรวิศฯ ต้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ จะมีผลในทันทีหรือไม่ หรือจะต้องดำเนินการตามมาตรา ๘๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ กล่าวคือ ต้องให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อส่งคำร้องนั้นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของนายสรวิศฯ สิ้นสุดลงหรือไม่

กระทรวงมหาดไทยเห็นว่าปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงต่อการเตรียมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะหากถือว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสรวิศฯ สิ้นสุดลงไปแล้ว ก็ต้องดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายใน ๙๐ วัน ตามมาตรา ๑๐๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลเสียหายแก่ทางราชการในภายหลัง จึงเห็นสมควรที่จะให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้ความเห็นด้านกฎหมายแก่หน่วยงานของรัฐ เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมาย

ดังกล่าวข้างต้นให้เป็นที่ยุติโดยขอให้ที่ประชุมใหญ่ของคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นผู้พิจารณา เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปอย่างละเอียดและรอบคอบ

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้ว มีบัญชาให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในเรื่องดังกล่าว และให้พิจารณาวินิจฉัยด้วยการลงมติของพรรคประชากรไทยกรณีนี้มีผลให้นายสรยุทธฯ พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑แล้วหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาปัญหาข้อหาดังกล่าวข้างต้นประกอบกับคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมการปกครอง) แล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. สำหรับปัญหาตามข้อหาหรือประการแรกของกระทรวงมหาดไทยที่ว่า นายสรยุทธฯ ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคประชากรไทยตามมาตรา ๒๖^๑วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ และข้อ ๕๕^๒ของข้อบังคับพรรคประชากรไทย หรือไม่ กับปัญหาที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้มีบัญชาให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยด้วยการลงมติของพรรคประชากรไทยในกรณีนี้มีผลให้นายสรยุทธฯ พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๓ (๗)^๓ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ แล้ว หรือไม่ นั้นคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่าง

^๑มาตรา ๒๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลง เมื่อ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) พรรคการเมืองสั่งให้ออกตามข้อบังคับ

ฯลฯ

ฯลฯ

การสิ้นสุดของสมาชิกภาพของสมาชิกตาม (๓) ในกรณีที่สมาชิกผู้นั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของ_ที่ประชุมร่วม_ของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น การลงมติตามวรรคนี้ให้ลงคะแนนเสียงโดยวิธีเปิดเผยเท่านั้น

^๒ข้อ ๕๕ คำสั่งตามข้อ ๕๔ (๕) จะมีได้ต่อเมื่อคณะกรรมการบริหารลงมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการบริหาร

ในกรณีที่สมาชิกผู้นั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของที่ประชุมร่วมกันของคณะกรรมการบริหารของพรรคและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรค การลงมติตามวรรคนี้ให้ลงคะแนนเสียงโดยวิธีเปิดเผยเท่านั้น

^๓มาตรา ๑๐๓ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ

ฯลฯ

ฯลฯ

กฎหมาย) เห็นว่า น่าจะพิจารณารวมกันได้ เนื่องจากบทบัญญัติในมาตรา ๒๖ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติพรคการเมือง พ.ศ.๒๕๒๔ ได้ตราขึ้นให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑^๕ โดยใช้ข้อความอย่างเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ คือใช้คำว่า “มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรคการเมืองนั้น” ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวในมาตรา ๒๖ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติพรคการเมือง พ.ศ.๒๕๒๔ จึงมีความหมายอย่างเดียวกัน และการนับคะแนนเสียงในการลงมติตามมาตราดังกล่าวก็จะต้องใช้วิธีการเดียวกันกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑

๑.๑ ฉะนั้น ในเบื้องต้นจึงต้องวินิจฉัยเสียก่อนว่า ตามที่มาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ บัญญัติเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียงไว้ว่า “....พรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก....” นั้น จะต้องนับอย่างไร กล่าวคือ จะต้องนับคะแนนเสียงสามในสี่ของจำนวนกรรมการบริหารของพรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรคการเมืองนั้นเท่าที่มาประชุมครบเป็นองค์ประชุมในการประชุมร่วมกันนั้น หรือต้องนับจากคะแนนเสียงสามในสี่ของจำนวนกรรมการบริหารของพรคการเมืองนั้นทั้งหมดรวมกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรคการเมืองนั้นทั้งหมด ซึ่งในประเด็นนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) มีความเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ ได้ใช้ข้อความเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียงของรัฐสภา วุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎรไว้สองแบบด้วยกันคือ

๑.๑.๑ แบบการนับคะแนนเสียงข้างมากของผู้ที่อยู่ในที่ประชุม เช่น การให้ความเห็นชอบของรัฐสภาในการสืบราชสมบัติตามมาตรา ๒๐^๖ และการลงมติวินิจฉัยโดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา ๑๑๓^๗ และ

“หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติพรคการเมือง พ.ศ.๒๕๒๔ : เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยพรคการเมือง เพื่อกำหนดระเบียบการจัดตั้งและการดำเนินกิจการของพรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

“มาตรา ๒๐ การสืบราชสมบัติให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎหมายด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๕๖๗ และประกอบด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา หากไม่มีพระราชโอรส รัฐสภาอาจให้ความเห็นชอบในการให้พระราชธิดาสืบราชสันตติวงศ์ก็ได้

การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายระเบียบว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์พระพุทธศักราช ๒๕๖๗ ให้กระทำโดยวิธีการอย่างเดียวกันกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

“มาตรา ๑๑๓ การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้

๑.๑.๒ แบบนับคะแนนเสียงโดยถือเกณฑ์ว่า ต้องไม่น้อยกว่าหรือมากกว่า หนึ่งในห้า กึ่งหนึ่ง สองในสาม หรือสามในสี่ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เช่น การนับคะแนนเสียงตามมาตรา ๗๘^๗ มาตรา ๑๒๙^๘ มาตรา ๑๓๗^๙ วรรคสองและวรรคสาม มาตรา ๑๕๗ วรรคสองและวรรคสาม^{๑๐} มาตรา ๑๖๑^{๑๑} มาตรา ๑๙๐ (๑)^{๑๒} มาตรา ๑๙๔ (๓) และ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๗มาตรา ๗๘ ร่างพระราชบัญญัติใดพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและพระราชทานคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้นเก้าสิบวันแล้วมิได้พระราชทานคืนมา รัฐสภาจะต้องปรึกษาร่างพระราชบัญญัตินั้นใหม่ ถ้ารัฐสภาลงมติยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชทานคืนมาภายในสามสิบวัน ให้นายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัตินั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมายได้เสมือนหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว

^๘มาตรา ๑๒๙ ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๒๘ นั้น สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันได้ล่วงพ้นไปนับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาผู้แทนราษฎรสำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๒๘ (๒) และนับแต่วันที่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยสำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๒๘ (๓) ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาแล้ว ก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๗๗

ถ้าร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน สภาผู้แทนราษฎรอายกร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้าสภาผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างเดิมหรือร่างที่คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาแล้ว ก็ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๗๗

^๙มาตรา ๑๓๗ ฯลฯ

ฯลฯ

เมื่อการเปิดอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง โดยมีใช้ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นว่านี้มีให้กระทำในวันเดียวกับการอภิปรายสิ้นสุด มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่มติไม่ไว้วางใจมีคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายนั้นเป็นอันหมดสิทธิที่จะเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะอีกตลอดสมัยประชุมนั้น

^{๑๐}มาตรา ๑๕๗ ฯลฯ

ฯลฯ

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติหรือสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติ แต่วุฒิสภาไม่อนุมัติ และสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น

ถ้าวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาไม่อนุมัติและสภาผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

(๖)^{๑๓}

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในมาตรา ๑๐๓ (๗) ที่เป็นปัญหานี้แล้วจะเห็นได้ว่า มาตรา ๑๐๓ (๗) ใช้คำว่า “มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของ_ที่ประชุม_ร่วม_ของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น” คำว่า “ของที่ประชุมร่วม” จะมีความหมายว่า ของผู้ที่อยู่ในที่ประชุมหรือของจำนวนกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองทั้งหมด ในการวินิจฉัยคำว่า “ที่ประชุมร่วม” มีความหมายใดนั้นเมื่อได้สำรวจบทบัญญัติเกี่ยวกับการนับคะแนนเสียงในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ โดยตลอดแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) มีความเห็นว่า คำว่า “ที่ประชุมร่วม” มีความหมายว่า “ของจำนวนกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่อยู่ในที่ประชุมร่วม” โดยอาศัยเหตุผลดังต่อไปนี้

(ก) ในกฎหมายแต่ละฉบับ ถ้ามีการใช้ถ้อยคำใดแตกต่างจากการใช้ถ้อยคำที่ใช้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๑}มาตรา ๑๖๑ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศสงครามเมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

มติให้ความเห็นชอบของรัฐสภาต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๒}มาตรา ๑๕๐ เมื่อร่างพระราชบัญญัติใดได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตาม มาตรา ๗๗

(๑) หากสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสองสภารวมกัน หรือสมาชิกของแต่ละสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญให้เสนอความเห็นต่อประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา หรือประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยัง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย แล้วแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๓}มาตรา ๑๕๔ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ จะกระทำได้ก็แต่โดยหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อ และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา

ฯลฯ

ฯลฯ

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อ และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้งสองสภา

ฯลฯ

ฯลฯ

เป็นส่วนใหญ่ในเรื่องเดียวกัน ต้องถือว่าถ้อยคำนั้นมีความหมายแตกต่างจากความหมายของถ้อยคำที่กฎหมายนั้นใช้เป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้น คำว่า “ของที่ประชุมร่วม” ในมาตรา ๑๐๓ (๗) จึงหมายถึงจำนวนบุคคลซึ่งอยู่ในที่ประชุมร่วม มิใช่จำนวนกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้นทั้งหมด เพราะถ้ารัฐธรรมนูญประสงค์จะให้มีความหมายถึงจำนวนกรรมการบริหารและสมาชิกทั้งหมดก็ต้องใช้คำว่า “ของกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้นทั้งหมด” ดังเช่นที่ได้ใช้อยู่ในมาตราต่าง ๆ ดังได้ระบุไว้ในตอนต้น

(ข) การแปลความหมายของคำว่า “ของที่ประชุมร่วม” ว่าหมายถึงของจำนวนกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งสังกัดพรรคการเมืองนั้นทั้งหมดโดยอาศัยเหตุผลที่ว่า การนับคะแนนที่มีผลถึงการพ้นจากสมาชิกภาพจะต้องเป็นการนับคะแนนที่แสดงให้เห็นเจตนาของผู้ลงคะแนนเสียงจำนวนมากที่สุด คือสามในสี่ของจำนวนกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งสังกัดพรรคการเมืองนั้นทั้งหมด เหตุผลในข้อนี้ ถ้าพิจารณาในด้านการบัญญัติกฎหมาย จะมีผลเสมือนหนึ่งไม่คำนึงถึงเจตนาของผู้บัญญัติกฎหมายว่ามีเจตนาที่แท้จริงในการใช้ถ้อยคำอย่างไร รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ผู้บัญญัติรัฐธรรมนูญถือได้ว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ เช่น รัฐศาสตร์ อักษรศาสตร์ ฯลฯ เมื่อผู้บัญญัติรัฐธรรมนูญได้ใช้ถ้อยคำเกี่ยวกับการนับคะแนนไว้เป็นสองแบบแตกต่างกันดังได้กล่าวมาในตอนต้น คือ แบบที่นับคะแนนเสียงข้างมากของผู้ที่อยู่ในที่ประชุม กับแบบที่ไม่น้อยกว่าหรือมากกว่าหนึ่งในห้า กึ่งหนึ่ง สองในสาม หรือสามในสี่ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด และแบบที่สองนี้มีใช้อยู่ในมาตราต่าง ๆ มากกว่าแบบที่หนึ่ง จึงไม่น่าจะแปลความคำว่า “ของที่ประชุมร่วม” ว่าผู้บัญญัติรัฐธรรมนูญได้ใช้ในความหมายเดียวกับ “ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด” เพราะไม่ชอบด้วยหลักการบัญญัติกฎหมายและการใช้ถ้อยคำในภาษาไทย และการแปลความที่ถือเจตนารมณ์สำคัญยิ่งกว่าตัวอักษรในเมื่อตัวอักษรได้ให้ความหมายที่ปฏิบัติได้ จะสร้างปัญหามากยิ่งขึ้น ถ้านำไปใช้ในการแปลความหมายของมาตรา ๒๐ ซึ่งบัญญัติว่า “การสืบราชสมบัติให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎหมายเทียบว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์พุทธศักราช ๒๔๖๗ และประกอบด้วยความเห็นชอบรัฐสภา หากไม่มีพระราชโอรสรัฐสภาอาจให้ความเห็นชอบในการให้พระราชธิดาสืบราชสันตติวงศ์ก็ได้” เพราะความที่ว่า “ด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา” คงไม่หมายถึง ต้องได้รับความเห็นชอบจากจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดหรือทุก ๆ คน แต่ย่อมจะหมายถึงสมาชิกที่อยู่ในที่ประชุมรัฐสภาและมีจำนวนครบเป็นองค์ประชุม ทำนองเดียวกับความหมายของคำว่า “ที่ประชุมร่วม”

(ค) รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเจตนารมณ์ที่จะให้ความสำคัญแก่ระบบพรรคการเมืองยิ่งกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติมาตรา ๙๔^๑ และมาตรา ๙๕^๑ ซึ่ง

^๑มาตรา ๙๔ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

๑ล๑

๑ล๑

(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๕ หรือพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๐๔ พรรคสอง พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่พรรคเดียว

๑ล๑

๑ล๑

บัญญัติว่า ในการเลือกตั้งทั่วไปผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะพึงมีในการเลือกตั้งครั้งนั้น และมาตรา ๙๑^{๖๖} ซึ่งบัญญัติว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งเป็นคณะตามบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองส่งเข้าสมัคร ฉะนั้น การที่มาตรา ๑๐๓ (๗) บัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองที่ประชุมร่วมกันและมีจำนวนผู้เข้าประชุมครบจำนวนเป็นองค์ประชุมลงมติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดพ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๑๐๓ (๗) จึงเป็นบทบัญญัติที่รัฐธรรมนูญได้สร้างขึ้นเพื่อรับรองความสำคัญของพรรคการเมือง ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

(ง) เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มีเจตนารมณ์ที่ให้ความสำคัญแก่พรรคการเมือง การแปลความหมายของคำว่า “ของที่ประชุมร่วม” ว่า หมายถึง การนับคะแนนสามในสี่ของผู้ที่อยู่ในที่ประชุมร่วมจึงเป็นการแปลความหมายที่ไม่ขัดกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในอันที่จะให้ความสำคัญแก่พรรคการเมือง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) จึงเห็นว่า การลงมติดังกล่าวของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคประชากรไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคประชากรไทยเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๔ นั้น เป็นไปโดยถูกต้องตามมาตรา ๒๖ วรรคท้าย^{๖๗} แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ และข้อ ๕๕ วรรคท้าย*^{๖๘} ของข้อบังคับพรรคประชากรไทย หรือไม่ ในประเด็นนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) เห็นว่า ตามมาตรา ๒๖ แห่ง

๑.๒ ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปตามความประสงค์ของกระทรวงมหาดไทยก็คือ การลงมติดังกล่าวของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคประชากรไทยและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคประชากรไทยเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๔ นั้น เป็นไปโดยถูกต้องตามมาตรา ๒๖ วรรคท้าย^{๖๗} แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ และข้อ ๕๕ วรรคท้าย*^{๖๘} ของข้อบังคับพรรคประชากรไทย หรือไม่ ในประเด็นนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) เห็นว่า ตามมาตรา ๒๖ แห่ง

^{๖๖}มาตรา ๙๕ ในการเลือกตั้งทั่วไป พรรคการเมืองที่สมาชิกจะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๔ (๓) ได้ ต้องเป็นพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะพึงมีในการเลือกตั้งครั้งนั้น และในแต่ละเขตเลือกตั้งที่พรรคการเมืองดังกล่าวส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะให้ครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในเขตเลือกตั้ง และจะส่งได้คณะเดียวในเขตเลือกตั้งหนึ่งเขต

^{๖๗}ฯ

^{๖๘}ฯ

^{๖๙}มาตรา ๙๑ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งเป็นคณะตามบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น

การเลือกตั้งให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

^{๗๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^{๗๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๒๔ นั้น สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองโดยอ้อมสิ้นสุดลงเมื่อพรรคการเมืองนั้นมีคำสั่งให้สมาชิกผู้นั้นออกจากพรรคการเมืองนั้น ทั้งนี้ ตามกฎเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับของพรรคการเมืองนั้น แต่ในกรณีที่สมาชิกผู้นั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้นแต่ในกรณีที่สมาชิกผู้นั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย การลงมติดังกล่าวจะต้องกระทำในที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น โดยมีผู้มาประชุมครบองค์ประชุม และการนับคะแนนเสียงจะต้องนับจากจำนวนผู้ที่มาประชุม ทั้งนี้ ตามแนวความเห็นที่ได้ให้ไว้แล้วเกี่ยวกับมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช

ส่วนข้อบังคับพรรคประชากรไทยนั้น ได้กำหนดไว้ในข้อ ๑๑ (๔)^{๑๙}ว่า สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคฯ สิ้นสุดลงเมื่อคณะกรรมการบริหารของพรรคฯ มีมติให้ออกตามข้อ ๕๔ (๕)^{๒๐} ส่วนการประชุมและการลงมติในคณะกรรมการบริหารของพรรคฯ นั้น ข้อ ๑๗^{๒๑} กำหนดว่า ต้องมีกรรมการบริหารฯ มาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารฯ ทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุมเมื่อมีกรรมการบริหารฯ มาประชุมครบองค์ประชุมแล้ว การลงมติโดยทั่วไป ก็ให้กระทำโดยเสียงข้างมากของผู้ที่มาประชุม แต่ในกรณีที่คณะกรรมการบริหารฯ จะมีคำสั่งให้ลบชื่อสมาชิกออกจากพรรคฯ นั้น ข้อ ๕๕^{๒๒} กำหนดว่า การลงมติจะต้องกระทำด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของคณะกรรมการบริหารของพรรคฯ และถ้าเป็นกรณีที่สมาชิกที่จะถูกลบชื่อออกจากพรรคฯ นั้น เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยการลงมติดังกล่าวจะต้องกระทำใน “ที่ประชุมร่วมกัน” ของคณะกรรมการบริหารของพรรคฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคฯ โดยจะต้องมีผู้เข้าร่วมประชุมครบองค์ประชุมและมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของ”ที่ประชุม

^{๑๙}ข้อ ๑๑ สมาชิกภาพสิ้นสุดลง เมื่อ

๑.ลา

๑.ลา

(๔) คณะกรรมการบริหารมีมติให้ออกตามข้อ ๕๔ (๕)

๑.ลา

๑.ลา

^{๒๐}ข้อ ๕๔ เมื่อการพิจารณาลิ้นสุดลง คณะกรรมการบริหารมีอำนาจสั่งการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

๑.ลา

๑.ลา

(๕) ลบชื่อสมาชิกผู้ถูกกล่าวหาออกจากทะเบียน

^{๒๑}ข้อ ๑๗ การประชุมคณะกรรมการบริหารต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้หัวหน้าพรรคเป็นประธานในการประชุมกรรมการบริหาร ถ้าหัวหน้าพรรคไม่มาประชุมให้รองหัวหน้าพรรคลำดับต้นทำหน้าที่แทน ถ้ารองหัวหน้าพรรคลำดับต้นไม่มา ให้รองหัวหน้าพรรคคนต่อไปทำหน้าที่แทนตามลำดับ ถ้ารองหัวหน้าพรรคไม่มาประชุม ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ภายใต้ข้อบังคับข้อ ๕๔ การลงมติในคณะกรรมการบริหาร ให้ถือเสียงข้างมากของกรรมการที่ประชุม ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมเป็นผู้ออกเสียงชี้ขาด

^{๒๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒

ร่วมกัน” ซึ่งในเรื่องการนับคะแนนเสียงนั้นย่อมหมายถึงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของผู้ที่เข้าร่วมประชุมตามแนวความเห็นที่ได้ให้ไว้แล้วเกี่ยวกับมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ ส่วนองค์ประชุมของ”ที่ประชุมร่วมกัน” นั้น ถึงแม้ข้อบังคับพรรคประชากรไทยจะมีได้ระบุไว้โดยตรงก็ตาม แต่ก็น่าจะเทียบเคียงกับองค์ประชุมของคณะกรรมการบริหารตามข้อ ๑๗^{๒๓}ได้ กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้เข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการบริหารทั้งหมดและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคฯ ทั้งหมด

ในเรื่องนี้ ปรากฏข้อเท็จจริงตามคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทยว่า พรรคประชากรไทยมีกรรมการบริหารของพรรคฯ ทั้งหมด ๒๗ คน และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคฯ ทั้งหมด ๓๖ คน ซึ่งในจำนวนนี้มีผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการบริหารของพรรคฯ ด้วยในขณะเดียวกัน ๑๗ คน ในการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการบริหารของพรรคฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคฯเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๔ นั้น ได้มีกรรมการบริหารเข้าร่วมประชุมด้วย ๒๕ คนจากจำนวนกรรมการบริหารทั้งหมด ๒๗ คน และมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมิได้เป็นกรรมการบริหารด้วยในขณะเดียวกันเข้าร่วมประชุมด้วยอีก ๑๑ คน รวมจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมในวันนั้นทั้งหมดได้ ๓๖ คน จากจำนวนทั้งหมดของกรรมการบริหารของพรรคฯ และจำนวนทั้งหมดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคฯ ซึ่งเท่ากับ ๔๖ คน โดยก่อนที่จะมีการออกเสียงลงมตินั้น หัวหน้าพรรคฯ และนายสรารุธาได้ออกจากที่ประชุม จึงเหลือจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมในขณะนั้นเพียง ๓๔ คน ซึ่งในจำนวนนี้มีผู้ออกเสียงลงมติให้ลบชื่อนายสรารุธาออกจากทะเบียนพรรคฯ เป็นจำนวน ๓๑ คน มีผู้ออกเสียงลงมติไม่ให้ลบชื่อ ๑ คน และมีผู้ไม่ออกเสียง ๒ คน และตามสำเนารายงานการประชุมดังกล่าวข้างต้นที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจากพรรคประชากรไทยนั้น ได้ระบุว่า การลงมติดังกล่าวได้กระทำไปโดยเปิดเผย

ในเมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าได้มีผู้เข้าร่วมประชุมในที่ประชุมร่วมๆ ในวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๔ ทั้งหมด ๓๖ คน จากจำนวนทั้งหมด ๔๖ คน จึงถือได้ว่า ได้มีผู้เข้าร่วมประชุมครบองค์ประชุมแล้ว และได้มีการออกเสียงลงมติ ๓๑ เสียง จากจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด ๓๖ คน ให้ลบชื่อนายสรารุธา ออกจากทะเบียนพรรคฯ จึงถือได้ว่า ได้มีการลงมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคฯ ถูกต้องตามข้อ ๕๕^{๒๔} วรรคท้าย ของข้อบังคับพรรคประชากรไทย และตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง^{๒๕} แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๒๔ แล้ว

ดังนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย)จึงเห็นว่าการลงมติของพรรคประชากรไทยในกรณีนี้มีผลทำให้นายสรารุธา พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคประชากรไทยตามมาตรา ๒๖ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.๒๕๒๔ และข้อ ๕๕ วรรคท้าย ของข้อบังคับพรรคประชากรไทยและพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

^{๒๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๑

^{๒๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒

^{๒๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑

พุทธศักราช ๒๕๒๑ อีกด้วย

๒. ส่วนปัญหาข้อหาหรือประการที่สองของกระทรวงมหาดไทยที่ว่า หากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสราวุธฯ ต้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๐๓ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ จะมีผลในทันทีหรือไม่ หรือจะต้องมีการดำเนินการตามมาตรา ๘๑^{๒๖} ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ กล่าวคือ จะต้องให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร เข้าชื่อร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรเพื่อส่งคำร้องนั้นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสราวุธฯ ได้สิ้นสุดลงแล้ว เสียก่อนหรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๐๓ (๗)^{๒๗} ดังกล่าวได้บัญญัติไว้อย่างแจ่มชัดแล้วว่า “ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ” ดังนั้น จึงต้องถือว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสราวุธฯ สิ้นสุดลงนับแต่วันที่พรรคประชากรไทยมีมติให้นายสราวุธฯ พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคฯ กล่าวคือ นับตั้งแต่วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๔ ส่วนมาตรา ๘๑ ดังกล่าวนั้นเป็นเพียงบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งในอันที่จะเข้าชื่อกันร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลง เพื่อให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ ในกรณีนี้อาจมีความไม่แน่ใจหรืออาจมีข้อสงสัยได้ ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจใช้สิทธิตามมาตรา ๘๑ ดังกล่าวหรือไม่ก็ได้ นอกจากนี้มาตรา ๘๑^{๒๘} ดังกล่าวก็มีได้กำหนดว่าจะต้องร้องขอตามมาตราดังกล่าวภายในระยะเวลาเท่าใด ซึ่งถ้าหากตีความว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกพรรคการเมืองที่ตนสังกัดอยู่มีมติให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคฯ ยังไม่สิ้นสุดลงตราบใดที่ยังมิได้มีการดำเนินการตามมาตรา ๘๑ แล้ว ก็จะเป็นการตีความที่ขัดแย้งกับความในตอนท้ายของมาตรา ๑๐๓ (๗)^{๒๙} ที่บัญญัติไว้อย่างแจ่มชัดว่า “ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือ_พรรคการเมืองมีมติ_” และมีผลให้ความในตอนท้ายของมาตรา ๑๐๓ (๗) ไร้ผลบังคับ กล่าวคือ แม้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นจะถูกขับออกจากพรรคการเมืองที่ตนสังกัดอยู่โดยถูกต้องตามข้อบังคับของพรรคการเมืองนั้นและตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.

^{๒๖}มาตรา ๘๑ สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งแห่งสภานั้นสิ้นสุดลงตามมาตรา ๘๗ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๑๐) หรือมาตรา ๑๐๓ (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) หรือ (๑๑) แล้วแต่กรณี และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๗}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)

^{๒๘}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒๖)

^{๒๙}โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)

๒๕๒๔ และพ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๑๐๓ แล้วก็ตาม แต่ก็ยังสามารถดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อไปได้เรื่อย ๆ トラバタイยังมีการร้องขอตามมาตรา ๘๑ ดังกล่าว

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่ กรรมการร่างกฎหมาย) จึงเห็นว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายสรวิชัย ต้องสิ้นสุดลงทันทีนับแต่วันที่พรรคประชากรไทยมีมติให้นายสรวิชัย พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคประชากรไทย กล่าวคือ ตั้งแต่วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๒๔

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๒๔